

حقوق شهروندی
و تاثیر آن بر سبک سلامت زیست محیطی

حسین هنرور

شهریور ۱۳۹۰

چکیده

شهروندی عمدتاً مجموعه‌ای از حقوق و تعهدات است. «حقوق شهروندی» به عنوان جزئی بسیار مهم از مقوله شهروندی در ابعاد مختلفی نظیر حقوق مدنی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و جنسیتی و ... مطرح می‌شود. آگاهی شهروندی نیز به آگاهی شهروندان از (حقوق مدنی، سیاسی، اجتماعی و ...) اطلاق می‌شود که به عنوان نخستین عامل در تسهیل ارتباط صحیح ملت و دولت و روابط متقابل و تعاملات اجتماعی افراد در جامعه محسوب می‌شود. محیط زیست سالم به عنوان حقی از حقوق شهروندی مطرح است که در نبود آن احقاق حقوق شهروندی حاصل نگیده است. تخریب محیط زیست و محیط زیست آلوده سلامتی روحی، روانی و جسمی شهروندان را به خطر می‌اندازد.

به منظور ارزیابی این پژوهش ۵ فرضیه با استفاده از روش پیمایشی و تکنیک پرسشنامه در نمونه‌ای با تعداد ۳۰ نفر از شهروندان تبریز مطرح شده است، روش نمونه‌گیری نیز نمونه‌گیری ترکیبی هدفمند بوده است. در تحلیل آماری پژوهش از شیوه‌های آمار توصیفی (فراوانی، میانگین، درصد و ...) و شاخص‌های آمار استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون، آزمون مقایسه میانگین‌ها و ...) استفاده شده است. نتایج آماری و تجزیه و تحلیل آنها حاکی از این بود که آگاهی از حقوق شهروندی، حقوق فرهنگی، حقوق اجتماعی و حقوق مدنی با سبک سلامت زیست محیطی رابطه معنی‌داری دارد ولی بین رفاه جنسیتی و سبک سلامت زیست محیطی رابطه معنی‌داری وجود ندارد. در نهایت از طریق رگرسیون پدیدارشناسانه و تحلیل مسیر تاثیر مستقیم و غیر مستقیم متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته تحقیق محاسبه شده است. از کل واریانس متغیر سبک سلامت زیست محیطی ۲۵٪ توسط متغیرهای مستقل آگاهی از حقوق شهروندی (حقوق مدنی: $B=0.241$ ، حقوق فرهنگی: $B=0.301$ ، حقوق اجتماعی: $B=-0.241$) تبیین شده است. بعبارت بهتر با افزایش آگاهی از حقوق مدنی و حقوق فرهنگی میزان سبک

سلامت زیست محیطی افزایش پیدا می‌کند و در مقابل با کاهش حقوق اجتماعی میزان سبک

سلامت زیست محیطی هم کاهش پیدا می‌کند.

واژه‌های کلیدی: شهروندی، حقوق شهروندی، محیط زیست، سبک سلامت زیست محیطی.

www.ketab.ir

فهرست مطالب

فصل اول کلیات تحقیق	۱
۱-۱- مقدمه	۲
۱-۲- بیان مسئله	۶
۱-۳- اهمیت و ضرورت تحقیق	۸
۱-۴- بیان اهداف پژوهش	۱۰
۱-۵- فرضیات تحقیق	۱۰
فصل دوم بررسی متون نظری و تجربی تحقیق	۱۳
مقدمه	۱۴
۲-۱- واژه شناسی	۱۴
۲-۱-۱- حق و حقوق	۱۴
۲-۱-۱-۱- تعریف حق	۱۴
۲-۱-۱-۲- تعریف حقوق	۱۵
۲-۱-۲- شهروندی	۱۶
۲-۱-۳- حقوق شهروندی	۱۶
۲-۱-۵- سلامت	۱۷
۲-۱-۶- محیط زیست	۱۸
۲-۱-۷- شبکه سلامت زیست محیطی	۱۹
۲-۲- نظریات حقوق شهروندی	۱۹
۲-۲-۱- ت.ا.ج. مارشال	۲۱

- ۲۰ ۲-۲-۲ رالف داندورف
- ۲۷ ۲-۲-۳ روت لیستر
- ۲۸ ۲-۲-۴ هابرماس
- ۳۰ ۲-۲-۵ کارول پیتمان
- ۳۱ ۲-۲-۶ فمینیسم زن محور
- ۳۵ ۲-۲-۷ حقوق فرهنگی
- ۳۷ ۲-۳ نظریات مربوط به سلامت زیست محیطی
- ۳۷ ۲-۳-۱ سر روشنگری و نظریهی اجتماعی سبز
- ۳۷ ۲-۳-۱-۱ توماس مالتوس
- ۳۹ ۲-۳-۱-۲ داروینسم اجتماعی و محیط زیست
- ۴۳ ۲-۳-۱-۳ هماهنگی طبیعی، کدیانین
- ۴۵ ۲-۳-۱-۴ دیدگاه مارکس
- ۴۵ ۲-۳-۱-۴-۱ الف: ضد اکولوژی نامیدن دیدگاه مارکس
- ۵۱ ۲-۳-۱-۴-۲ ب: اکولوژی نامیدن دیدگاه مارکس
- ۵۵ ۲-۳-۱-۵ جان استوارت میل
- ۵۶ ۲-۳-۲ نظریات اجتماعی قرن بیستم و رابطهی جامعه و محیط زیست
- ۵۶ ۲-۳-۲-۱ مکتب فرانکفورت و محیط زیست
- ۵۶ ۲-۳-۲-۱-۱ هورکهایمر و آدورنو
- ۵۷ ۲-۳-۲-۱-۲ مارکوزه
- ۵۹ ۲-۳-۲-۱-۳ یورگن هابرماس و مسئله طبیعت در نوگرایی
- ۶۰ ۲-۳-۲-۲ مدرنیته و محیط زیست

۶۰	۱-۲-۲-۲-آتوننی گیدنز: جهانی شدن و محیط زیست
۶۳	۲-۲-۲-۲-فریتیوف کاپرا
۶۴	۳-۲-۲-۲-مانونل کاستلز، عدالت محیط زیستی
۶۶	۴-۲-۲-۲-۱-کوفمینیس
۶۷	۵-۲-۲-۲-۲-اولریش بکو فرضیه ی جامعه ریسک
۶۹	۶-۲-۲-۲-۲-نظریه اجتماعی سبز
۷۰	۷-۲-۲-۲-۲-نظریه اجتماعی سبز:از توسعه تا توسعه پایدار و فراتر
۷۱	۸-۲-۲-۲-۲-سبز کردن نظریه اجتماعی
۷۳	۴-۲-پیشینه تدریسی تحقیق
۷۳	۱-۴-۲-پیشینه خارجی
۷۸	۲-۴-۲-پیشینه تحقیق در ایران:
۸۱	فصل سوم: روش شناسی
۸۲	مقدمه
۸۲	۱-۳-نوع مطالعه
۸۳	۲-۳-جامعه آماری
۸۳	۳-۳-نمونه ی آماری
۸۳	۴-۳-شیوه ی تعیین حجم نمونه
۸۴	۵-۳-روش نمونه گیری و تخصیص نمونه
۸۴	۶-۳-مکان پژوهش
۸۴	۷-۳-زمان پژوهش
۸۵	۸-۳-نحوه جمع آوری داده ها

- ۳-۹- تعریف مفهومی و عملیاتی متغیر های مستقل ۸۵
- ۳-۹-۱- حقوق شهروندی: تعریف مفهومی ۸۵
- ۳-۹-۲- آگاهی شهروندی: تعریف مفهومی ۸۵
- ۳-۹-۳- آگاهی شهروندی (تعریف عملیاتی) ۸۶
- ۳-۹-۴- آگاهی از حقوق شهروندی (عملیاتی) ۸۶
- ۳-۹-۴-۱- آگاهی حقوق مدنی: (تعریف مفهومی) ۸۶
- ۳-۹-۴-۲- آگاهی از حقوق مدنی: (تعریف عملیاتی) ۸۶
- ۳-۹-۴-۳- آگاهی از حقوق اجتماعی: (تعریف مفهومی) ۸۷
- ۳-۹-۴-۴- آگاهی از حقوق اجتماعی: (تعریف عملیاتی) ۸۷
- ۳-۹-۴-۵- آگاهی از حقوق فرهنگی: (تعریف مفهومی) ۸۹
- ۳-۹-۴-۶- آگاهی از حقوق فرهنگی: (تعریف عملیاتی) ۸۹
- ۳-۹-۴-۷- آگاهی از حقوق جنسیتی: (تعریف مفهومی) ۹۰
- ۳-۹-۴-۸- آگاهی از حقوق جنسیتی: (تعریف عملیاتی) ۹۱
- ۳-۱۰- تعریف مفهومی و عملیاتی متغیر های وابسته ۹۲
- ۳-۱۰-۱- سبک سلامت زیست محیطی (تعریف مفهومی) ۹۲
- ۳-۱۰-۲-۱- لذت بردن از طبیعت (تعریف مفهومی) ۹۳
- ۳-۱۰-۲-۲- لذت بردن از طبیعت (تعریف عملیاتی) ۹۳
- ۳-۱۰-۲-۳- حمایت از سیاستهای مداخله‌گرانه دولت در قبال حفظ محیط زیست (تعریف مفهومی) ۹۴
- ۳-۱۰-۲-۴- حمایت از سیاستهای مداخله‌گرانه دولت در قبال حفظ محیط زیست (تعریف عملیاتی) ۹۵
- ۳-۱۰-۲-۵- حمایت کردن یا فعالیت فعالیت داشتن در جنبشهای زیست محیطی (تعریف مفهومی) ۹۶
- ۳-۱۰-۲-۶- حمایت کردن یا فعالیت فعالیت داشتن در جنبشهای زیست محیطی (تعریف عملیاتی) ۹۶

- ۳-۱۰-۲-۷- حفظ محیط زیست توسط انسانها به خاطر اشرف مخلوقات بودن (تعریف مفهومی)..... ۹۷
- ۳-۱۰-۲-۸- حفظ محیط زیست توسط انسانها به خاطر اشرف مخلوقات بودن (تعریف عملیاتی)..... ۹۷
- ۳-۱۰-۲-۹- تکیه و تاکید بر تکنولوژی (تعریف مفهومی)..... ۹۹
- ۳-۱۰-۲-۱۰- تکیه و تاکید بر تکنولوژی (تعریف عملیاتی)..... ۹۹
- ۳-۱۰-۲-۱۱- تهدیدهای زیست محیطی (تعریف مفهومی)..... ۱۰۱
- ۳-۱۰-۲-۱۲- تهدیدهای زیست محیطی (تعریف عملیاتی)..... ۱۰۱
- ۳-۱۰-۲-۱۳- تغییر و تحول محیط زیست (تعریف مفهومی)..... ۱۰۲
- ۳-۱۰-۲-۱۴- تغییر و تحول محیط زیست (تعریف عملیاتی)..... ۱۰۳
- ۳-۱۰-۲-۱۵- رفتار، عادت، شخصیت (تعریف مفهومی)..... ۱۰۴
- ۳-۱۰-۲-۱۶- رفتار، عادت، شخصیت (تعریف عملیاتی)..... ۱۰۴
- ۳-۱۰-۲-۱۷- تسلط انسان بر محیط زیست (تعریف مفهومی)..... ۱۰۵
- ۳-۱۰-۲-۱۸- تسلط انسان بر محیط زیست (تعریف عملیاتی)..... ۱۰۵
- ۳-۱۰-۲-۱۹- استفاده انسان از طبیعت (تعریف مفهومی)..... ۱۰۶
- ۳-۱۰-۲-۲۰- استفاده انسان از طبیعت (تعریف عملیاتی)..... ۱۰۷
- ۳-۱۰-۲-۲۱- حمایت کردن از سیاستهای کنترل جمعیت (تعریف مفهومی)..... ۱۰۸
- ۳-۱۰-۲-۲۲- حمایت کردن از سیاستهای کنترل جمعیت (تعریف عملیاتی)..... ۱۰۸
- ۳-۱۱- تعریف مفهومی و عملیاتی متغیرهای زمینه‌ای..... ۱۱۰
- ۳-۱۱-۱- جنس (عملیاتی)..... ۱۱۰
- ۳-۱۱-۲- سن (تعریف عملیاتی)..... ۱۱۰
- ۳-۱۱-۳- تحصیلات (تعریف عملیاتی)..... ۱۱۰
- ۳-۱۱-۴- وضعیت تاهل (تعریف عملیاتی)..... ۱۱۱

- ۱۱۱ ۳-۱۱-۵ درآمد (تعریف عملیاتی)
- ۱۱۱ ۳-۱۲ پایایی و روایی پرسشنامه :
- ۱۱۱ ۳-۱۲-۱ روایی
- ۱۱۴ ۳-۱۲-۲ اعتبار
- ۱۱۵ ۳-۱۳ کدگذاری و استخراج داده‌ها
- ۱۱۵ ۳-۱۴ روش تجزیه و تحلیل داده‌ها:
- ۱۱۷ فصل چهارم: نتایج و یافته‌ها
- ۱۱۸ مقدمه
- ۱۱۸ ۴-۱ آمار توصیفی:
- ۱۱۸ ۴-۱-۱ جنسیت
- ۱۱۹ ۴-۱-۲ وضعیت تاهل
- ۱۱۹ ۴-۱-۳ وضعیت شغل
- ۱۲۰ ۴-۱-۴ میزان تحصیلات
- ۱۲۰ ۴-۱-۵ میزان درآمد
- ۱۲۱ ۴-۱-۶ منطقه سکونت
- ۱۲۲ ۴-۱-۷ متغیر مستقل
- ۱۲۲ ۴-۱-۷-۱ آگاهی از حقوق شهروندی
- ۱۲۳ ۴-۱-۷-۲ آگاهی از حقوق مدنی
- ۱۲۳ ۴-۱-۷-۳ آگاهی از حقوق جنسیتی
- ۱۲۴ ۴-۱-۷-۴ آگاهی از حقوق اجتماعی
- ۱۲۵ ۴-۱-۷-۵ آگاهی از حقوق فرهنگی

- ۱-۸-۴- توزیع فراوانی متغیر وابسته ۱۲۶
- ۴-۱-۸-۱- توزیع فراوانی سبک سلامت زیست محیطی شهروندان ۱۲۶
- ۴-۱-۸-۲- توزیع فراوانی لذت بردن از طبیعت ۱۲۷
- ۴-۱-۸-۳- توزیع فراوانی حمایت از سیاستهای دولت در قبال حفظ محیط زیست ۱۲۷
- ۴-۱-۸-۴- توزیع فراوانی حمایت یا فعالیت داشتن در جنبشهای زیست محیطی ۱۲۸
- ۴-۱-۸-۵- توزیع فراوانی حفظ محیط زیست ۱۲۹
- ۴-۱-۸-۶- توزیع فراوانی متغیر تکیه و تکی کردن بر تکنولوژی ۱۳۰
- ۴-۱-۸-۷- تهدیدهای زیست محیطی ۱۳۱
- ۴-۱-۸-۸- توزیع فراوانی سبک و تحول در محیط زیست ۱۳۲
- ۴-۱-۸-۹- توزیع فراوانی رفتار حفاظت شخصی ۱۳۳
- ۴-۱-۸-۱۰- توزیع فراوانی متغیر تسلط انسان بر محیط زیست ۱۳۴
- ۴-۱-۸-۱۱- توزیع فراوانی متغیر استفاده انسان از طبیعت ۱۳۵
- ۴-۱-۸-۱۲- توزیع فراوانی متغیر حمایت از سبک زندگی کنترل جمعیت ۱۳۶
- ۴-۲- آمار استنباطی ۱۳۷
- ۴-۲-۱- رابطه بین متغیر آگاهی شهروندان از حقوق شهروندی و متغیر سبک سلامت زیست محیطی ۱۳۷
- ۴-۲-۲- رابطه بین متغیر آگاهی از حقوق مدنی و متغیر سبک سلامت زیست محیطی ۱۳۸
- ۴-۲-۳- رابطه بین متغیر آگاهی از حقوق اجتماعی و متغیر سبک سلامت زیست محیطی ۱۳۹
- ۴-۲-۴- رابطه بین متغیر آگاهی از حقوق فرهنگی و متغیر سبک سلامت زیست محیطی ۱۳۹
- ۴-۲-۵- رابطه بین متغیر آگاهی از حقوق جنسیتی و متغیر سبک سلامت زیست محیطی ۱۴۰
- ۴-۲-۶- رابطه بین متغیر سن پاسخگویان و متغیر سبک سلامت زیست محیطی ۱۴۱
- ۴-۲-۷- رابطه بین متغیر جنسیت پاسخگویان و متغیر سبک سلامت زیست محیطی ۱۴۲

۱۴۳	۸-۲-۴- رابطه بین متغیر وضعیت تاهل و متغیر سبک سلامت زیست محیطی
۱۴۴	۹-۲-۴- رابطه بین متغیر وضعیت شغلی پاسخگویان و متغیر سبک سلامت زیست محیطی
۱۴۵	۱۰-۲-۴- رابطه بین متغیر میزان درآمد خانوارها و متغیر سبک سلامت زیست محیطی
۱۴۷	۱۱-۲-۴- رابطه بین متغیر میزان تحصیلات پاسخگویان و متغیر سبک سلامت زیست محیطی شهروندان
۱۴۸	۱۲-۲-۴- رابطه بین متغیر منطقه سکونت پاسخگویان و متغیر سبک سلامت زیست محیطی
۱۵۰	۳-۴- رگرسیون چند متغیره
۱۵۰	۱-۳-۳- جدول برازش مدل یا خلاصه مدل تحقیق
۱۵۳	فصل پنجم: نتیجه‌گیری و پیشنهادها
۱۵۴	مقدمه
۱۵۴	۱-۵- نتایج نظری تحقیق
۱۵۵	۲-۵- نتایج تجربی تحقیق
۱۵۶	۲-۵-۲- بحث و نتیجه‌گیری مربوط به آزمون فرضیه‌ها
۱۶۱	۳-۵- محدودیت‌های پژوهش
۱۶۱	۱-۳-۵- محدودیت‌های روش شناختی
۱۶۲	۲-۳-۵- محدودیت‌های پژوهشی
۱۶۲	۴-۵- پیشنهاد‌های تحقیق
۱۶۲	۱-۴-۵- پیشنهاد‌های پژوهشی
۱۶۳	۲-۴-۵- پیشنهاد‌های کاربردی
۱۶۳	۵-۵- ملاحظات اخلاقی
۱۶۵	منابع